

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Felolós szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.
 Hirdetés ára: □ centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyilttér sora 40 fillér.

Tisza István beszéde.

Folyó évi márczius 6. nagy eseménye volt a magyar képviselőháznak. Tisza elhagyta az elnöki széket, hogy részt vegyen a választójogi törvény tárgyalásában. A beszéd, melybe belevitte nagy lelkének egész erejét, tudását és lelkesedését egyaránt, mesterien megszerkesztett, nagyszabású és mélyen járó szónoki remekmű volt. Erős hatásával mindvégig lebilincselte az izgatottan figyelő hallgatóságot. Csodálhatjuk benne logikai okfejtésének meggyőző szigorúságát, a mély meggyőződésből született pátosznak magával ragadó forrását és szakmazmusának élességét.

Beszédének elején a közelmúlt eseményeit bonczolva Andrassy és Apponyi beszédeinek elemzése közben azt bizonyítja a szónok, hogy az ellenzék távolmaradásának sem logikai, sem közjogi szempontból nincs semmi értelme. Mert igaz, hogy június 4-én házszabály-sértés történt, de a jogrend helyreállítása nyomban be is következett.

A választói jogról szólván kifejti annak szükséges voltát, hogy Magyarországon a nemzetnek politikai képzettségre, képességre, megbízhatóságra legkiválóbb elemei jussanak a parlamentbe.

Az általános választójog külföldön tapasztalt hatását vizsgálva, arra a meggyőződésre jut, hogy a választójognak tulságba vitt demokratizálása mindenütt a parlamentarizmus jelentékeny súlyosodását eredményezte. A mi feladatunk csak az lehet, hogy a korszerű haladás terén elmenjünk addig, ameddig nemzeti veszedelem nélkül el lehet menni; de viszont keressük meg azokat a károkat is, a melyeken túl veszélyeztetve volna a magyar intelligencia vezető szerepe,

mert ebben a helyesen értelmezett nemzeti szupremacia legfőbb biztosítékát látja. Mesterkélten uton, az elnyomás fegyvereivel, a nem magyar ajkú polgárság jogainak elkobzásával ezt a szupremáciát nem szabad és nem is szükséges megvédelmezni. Ezen szupremacia érvényesítésének módját abban látja, hogy a társadalomnak csak azon rétegeit ruházzuk fel politikai jogokkal, a mely rétegek magasabb függőlenségi és műveltségi színvonalukkal emancipálódni tudnak mindenfajta demagogiától.

A korhatár kérdésével foglalkozva Tisza kijelentette, hogy ragaszkodik a 30 éves korhatárhoz s azt bizonyította, hogy a korhatár nem irányul nemzeti-ség, foglalkozás vagy osztály ellen; s minden osztályból csak azokat az elemeket akarja távol tartani, a melyek még nem jártak eléggé az élet iskolájába.

A beszéd befejező részében ünnepi-sen komoly és mélyen megható szavakban tolmácsolta örömeit a felett, hogy ez a tíz év óta vajudó politikai kérdés végre megoldás elé kerül és halálát fejezte ki a gondviselés iránt, hogy az elmúlt esztendő alatt két végtelenül fontos politikai reform-munkának boldog és büszke részese lehetett.

A nemzeti munkapárt nagy lelkesedéssel ünnepelte a szónokot és Lukács László miniszterelnök meleg szavakban fejezte ki elismerését a ház elnökének, hogy a magyar képv. előház ezen napját remek szónoklatával ünneppé emelte.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőház tegnapi ülésében elfogadta s törvénynyé emelte a választójogi javaslatot. Ezzel a nemzeti munka-

párt tető alá juttatott olyan korszakos parlamenti reformot, melyben a liberálizmus és demokrácia elveit összehangzásba hozta a nemzeti érdekek biztosításával. A kormányzó párt imponáló jelét adta akcióképességének és nagy hivatásának; az ellenzék pedig behozította azt, hogy nemcsak kormányozni nem tudott, mikor a kormány rá volt bízva, hanem mint ellenzék sem tudta kötelességét teljesíteni egy ilyen korszakalkotó nemzeti reform-munka keresztülvitelében.

A válságosnak ígérkezett hét végén megkönyült lélekkel konstatalhatjuk, hogy a nagy veszedelem elmúlt. Nyugalom van a parlamentben és a parlamenten kívül. De a miily örömmel konstataljuk ezt, épp oly fájdalommal kell megállapítanunk, hogy ez még távolról sem a kívánatos rend és béke.

Az egyesült ellenzék higgadt, előrelátó többsége felülkerekedett a mindenáron botrányokra éhes, terrorista kisebbség fölött s a szocialdemokrata párt józan észszel és becsületos humanizmussal deferált az adott helyzetnek. Megmeneült a magyar parlament azoktól a visszataszító jelenetekről, a melyeknek oly sokszor tanúi voltunk, s megmeneült az utca azoktól az izgató és véres eseményektől, a mikre mindnyájan sajtó lélekkel emlékezünk vissza.

Most kezdődik!

Irta: Dr. Lengyel Zoltán.

Egy év óta készűl a nagy műkedvelő színelőadás. Sippal, dobbal kezdődött a reklám. Követte országos izgatás. Főpróbát csináltak a törvényszéken s végűl utolsó erőfeszítésképpen jöit a nagy sztrájk.

Az egész karhatalmat mozgósítani kellett. Külföldi lapudósítók, osztrák képviselők is lejöttek. Olyan izgalom

Minden pénteken friss
 szepességi virsli és mindennap
 friss szebeni virsli, prágai so-
 dar és csemegekülönlegességek
 kaphatók:

312 22-

GIRNER J. JÓZSEF

kereskedésében

NAGYENYED.

Telefon 53 sz.

Főtér.

keletkezett, hogy „légy szárnya sem bent, sem kűnt nem hallatott“.

Tableau! Eljöttek, beszállingóztak. A függőnyt felhúzták. Ott állt Apponyi Albert. Állt és beszélt, beszélt és kesergett, kesergett és tiltakozott, tiltakozott és eltávozott. A nagy dráma lejátszódott a lovagiasság szabályai szerint. Most tehát, ha Isten is úgy akarja, megint élhetünk nyugodtan. Kezdehetünk dolgozni azon, a mit még tönkre nem tettek. Gondolkozhatunk, számot vehetünk magunkkal.

A világ megmozdult körülöttünk. A legnagyobb harczi zaj között éltünk át egy fél évet. Országok tűntek el, új országok keletkeztek. Lét és nem lét kérdése forgott koczkan. Rólunk volt szó, csakis rólunk.

Mert a szlávok is megmaradnak, a németek sem sülyednek el akár jobbra, akár balra billen is a mérleg. De mi szegény árva, rokon nélkül élő, sehol barátot és segítséget nem találó magyarok, mi elpusztulhattunk volna a népek e nagy tusája közepette.

Irtózatossá gazdasági válság viharai gyűltek össze fejünk felett. Az egzisztenciák ezrei hullottak el ez alatt. És a mi „nagyjaink“ ezalatt semmit se csináltak abból, a mit kellett volna. Nem dolgoztak, nem vigasztaltak. Se jó szó, se komoly figyelmeztetés nem hatott rájuk. Küzdöttek jobb ügyhöz méltó hanganyaggal úgy, mint annakelőtte a vezényszóért, a bankért, most a demokráciáért.

A demokráciáért, a polgárok ellen, polgárok kizárásával. Mert a demokrácia olyan valami, hogy azért csak a grófoknak s csak az ő vezetésükkel szabad harcolni. Telelármazták a világot a Kárpátoktól az Adriáig az „általános, tiükösért“, a melytől reszkettek mindig, a melytől mentették meg a hazát 1906-ban kormányt vállalva és a melyet írásbeli kötelezettségük ellenére sem csináltak meg négy évi uralkodásuk alatt.

Egy fél év óta azonban ez a nagy gondolat lett a haza megmentője. Ennek jegyében készültek a nagy leszámolásra. Egész a forradalmi előkészületekig. Beesületükre legyen mondva nem cselekedtek meg azt, a mit hirdettek. Nem vitték véghez azt, a mire felkészültek. Ijeszténi akartak csak és mert ellenfeleik nem ijedtek meg, visszavonultak. Ez tehát el volna intézve. Ámde Apponyi azzal végezte beszédét, hogy az igazi harc csak most kezdődik a választói jogért — annak törvénybeiktatása után. A kormány ellen minden eszközzel, a mit távolléttel igénybe lehet venni. Drinápoly ostroma most kezdődik a kapitulálás után, mikor az ostromló seregek már elvonultak. Igeréni azt tudnak. Csátát csata után veszítenek el, de azért folyton győzni fognak a jövőben. A ki hisz, az boldogul.

Ezt a politikát csinálja Apponyi vagy negyven év óta állandóan. Se párt, se ember, se ország, senki se hiszi. Ő hisz benne rendületlenül. A világ pedig halad

a maga útján és a mi elmúlt, többé vissza nem jön.

Tessék besétálni! A ki vesz, annak lesz. A ki megnézi, olyan csodát lát, a mit a világon sehol máshol nem talál. Hét mérföld ígéret és még sincs vége. És olyan mint a giliszta. Ha száz darabra aprítják, száz új giliszta lesz belőle.

Tessék besétálni! Most kezdődik a legujabb, a legigazabb, a legőszintébb produkció. Színházi előadás a szabad ég alatt dermesztő hidegben. Száz évig él a ki végignézi, ezer évig a ki elhiszi. Ingyenes előadás. Szociálisták és katonák, őrmestertől lefelé a belépti díj felét fizetik. Tessék besétálni!

HIREK.

— **Kinevezés.** A király Kurovszky Zsigmond bányatanácsost, a zalatnai főbányahivatal főnökét a VI. fizetési osztályba főbányatanácsossá nevezte ki és Szabó Albert bányatanácsosnak, a marosújvári főbányahivatal főnökének a főbányatanácsosi címet és jelleget adományozta.

— **Róm kath. egyházi hír.** Dr. Péter Antal theologiai tanár ma vasárnap d. e. 10 órakor szt. beszédet fog mondani a róm. kath. templomban.

— **Vármegyei közgyűlés.** Főispán ő meltsága Alsó-Fehér vm. törvényhatósági bizottságának tavaszi rendes közgyűlését f. hó 28-ra tűzte ki. Az állandó választmány hó 12. délután 3 órakor és 27-én délelőtt 10 órakor tart ülést.

— **Szabad Liceum.** A múlt csütörtök délután 5 órakor Jakubek Ludmilla polg. isk. tanítónő tartott igen érdekes és a rafordított alapos tanulmány folytán igen értékes felolvasást Párisról. A kollégium nagyterme ez igazán kedves ünnepi alkalomra egészen megtelt közönséggel. Az előadás meg is érdemelte az érdeklődést. Az előadó vetített képekben mutatta be Páris nevezetességeit, röviden és alaposan szólva azok történelmi jelentőségéről. De mindenütt kivillant az a melegség és szeretet, melylyel az előadó a francia nép története, szabadság-szeretete, minden szép iránt való lelkesedése, művészetben, költészetben, tudományban való vezető szerepe és kedves, szellemes élénksége, szeretetreméltó jó kedélye és nagy jövője iránt személyes tapasztalatai alapján viselkedik. Élénkítette az előadást Páris mozgalmas és művészi életének találon odavetített vázlataival; és különösen értékesé tette azon szellemes párhuzammal, melyet úgy gyengéd czélzással a francziák szellemi élete és a miénk között igazán francziás könnyedséggel és találon vont. Köszönet a felolvasónak azon szellemi élvezetért, melyet a közönségnek, hálás közönségének szerzett. Bár csak többen követnek társadalmunk hölgyei közül a jó példát és kedvességükkel, szellemes ötletcikkkel és jó izlésükkel élénkítenék és még vonzóbbá tennék a Szabad Liceum

óráit! A hölgyek vannak első sorban hivatva arra, hogy részvételükkel ezeket az órákat társas életünk szellemi szükségletévé, divattá emeljék. A jövő csütörtökön Járjai István g. tanár folytatja előadását a szociálistákról.

— **A szegény tanulókat segélyező kör** márczius 2-iki theaestélye oly szép sikerrel járt, hogy a pártfogó t. közönség közóhaja folytán a tavaszi visszavonhatatlanul utolsó theaestélyt április hó 6-án vasárnap d. u. 5—8-ig fogja megtartani a Bethlen-főiskola tornatermében. A szép pártolásban részesült utóbbi theaestélyen a Sükösd Gerő vezetése alatti „kis banda“ vezette be a műsort, melyet Wagner Alfréd VII. gimn. tanuló vidám, jól betanult monologja követett. A tanítóképezde szép hivatásu énekkarának hangulatos éneke után egy élénk kis jelenetet: „Treszkát kitanítják“ játszottak el Dóczy Ferencné, Dobozy Piroska és dr. Enyedi Jenő. A közönség zajos tapssal jelezte ki tetszését. A jó gazdasszonyok Szász Józsefné, Urayné, Vinczentiné, Váróné, özv. Józsané, Nehez Jánosné, özv. Fogarasi Béláné és Vajna Janka urhölgyek, kedves ifju hölgysegítségükkel fáradhatatlanul osztogatták az illető pártfogó thea. és süteményt, melylyel különösen az ifju lemezdeknek szereztek örömet. Végül vidám táncz következett s a nagyterem szinte szűk volt a sok keringő pár részére, kik nagyon szívesen adtak kifejezést azon óhajításuknak, hogy bár már itt lenne az az áprilisi teaestély.

— **Halálozás, kegyelet.** Acházt Mária zalatnai áll. polgári leányisk. III. oszt. tanuló, Orosz Virgil főbányahiv. számvizsgáló és neje Radivó Emma nevelt leánya, néhány napi kínos szenvedés után, Budapesten az új Szent János-kórházban jobblétre szenderült. Tantestület és az összes növendékek koszoru megváltásból kegyeletök jeléül nevére alapot létesítettek.

— **Hajza a betörők ellen.** Tövisen és Gyéresen f. hó 2—5. közt három éjszaka egymásután négy betörést követtek el. Gyógyszertárakat és egy fűszerkereskedést törtek fel s mintegy 1600 korona készpénzt vittek el. A gyéresi betörés után biztos nyomra akadtak s ezen a nyomon haladva a gyéresi csendőrörök őrmestere üldözőbe vette a tolvajokat, kik Kolozsvárott f. hó 5-én több üzletben és vendéglőben megfordultak s egy bérkocsin Bács közsébe hajtottak. Az energikusan folytatott hajszát f. hó 6-án végre siker koronázta. Magyar-nádason elfogták őket Lakatos Sztójka György és János személyében, kiknél a lopott pénzt kevés híján megtalálták.

— **Az Edison-mozgósínház** ma nagy műsorral tart előadásokat. A Pathé Ujság aktuális felvételei igen tartalmasak, Spanyolország Monserrat vidéke remek tájképeivel kelt nagy érdeklődést. A dr. Gar el Hama detektívtörténet befejezése és még számos humoros kép kerül bemutatásra.

— **Figyelmeztetés.** A rendőrség felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a cselekedtető gazdáknak kötelességük cselekedtető nyilvántartás végett bejelenteni. Azokat,

MŰTRÁGYÁT (16% kálisuperphosphat)
állandóan ártáron tart **WINKLER JÁNOS, Nagyenyeden**

a kik ezen bejelentési kötelezettséget márczius hó végéig elmulasztják, a törvényes következmények terhéni fogják.

— **Batizháza község** a magyarbükki póstahivatal forgalmi körébe osztott be.

— **Hálás köszönetemet** fejezem ki a szegény tanulókat segélyező kör nevében az „Alsófehérvármegyei gazdasági bank és takarékpénztár r.-t.”-nak ötven korona szíves adományáért. Nagyenyed, 1913. márczius 6. Tőők Bertalané elnök.

— **Világkönyvtár.** A magyar közönség kevésbé ismeri még azt a nagy angol esztétikust és kritikust, akit egyik legkiválóbb művével vezet be most a magyar irodalomban a Világkönyvtár. Pater Waltert hazájában is csak halála után kezdték méltányolni s a kontinensen most, mintegy 18 évvel halála után terelődik rá az értők figyelme: a francia Taine-el és a német Burckhardt-al állítják egy sorba. „A renaissance” című munkájában, melyet Sebastyen Károly az eredeti stílus minden vonásával, finom szövevényével, gondolatai kiáradó bőségevel ültetett át magyarrá, kilencz tanulmányt foglal együvé. Aki ezt a kilencz tanulmányt elolvassa, a legkülönbözőbb oldalairól fogja szemlélhetni a renaissance jelentkezését, kivirágását, még távoli hatását is. Pater Walter könyvében a mai európai műveltség gyökereihez vezet vissza, a renaissance csodálatos és nagy korszaka elevenedik meg. A könyv vászonkötésben 1 korona 90 fillért minden könyvesboltban kapható.

— **Első magyar országos gyermektanulmányi kongresszus és kiállítás.** A „Magyar Gyermektanulmányi Társaság” Budapestben, VIII. Mária Terézia-tér 8. számú fővárosi iskolapalotában országos gyermektanulmányi kongresszust és kiállítást rendez. Első nap. Márczius 17-én, hétfőn, délelőtt 9 órakor lesz a kongresszus megnyitása, megalakulása és üdvözlések, mi után sorra kerül a főtételek tárgyalása: 1. Gyermektanulmány és pedagógia. 2. Gyermektanulmány és orvosi tudomány. 3. Gyermektanulmány és igazságszolgáltatás. 4. Gyermektanulmány és gyermekvédelem. 5. Az alkotó munka a nevelésben és oktatásban. Második nap. Márczius 18-án: 1. A gyermek egyénisége és az egyéni nevelés. 2. A gyermekek erkölcsi világa.

— **Anatole France:** „Az istenek szomjaznak.” Anatole France legújabb regényét hozza az Athenaeum Könyvtár most megjelent kötete. Ezzel már azt is megmondottuk, hogy remekművet tesz a magyar közönség számára hozzáférhetővé. France ma Franciaországnak és az egész világnak egyik legolvasottabb írója és mégis meg tudja magát óvni a tulprodukcziótól és így, a mi vele együtt jár, a hanyatlástól is. Lehet, hogy ennek titka France tudós hajlandóságaiban rejlik. Minden regénye gondos és alapos kutatásoknak eredménye. Ám ezek úgy elűnnek fantáziájának aranyháloja mögött, hogy az olvasót nemcsak hogy nem fárasztják, de olykor alig veszi észre. Az istenek szemjanznak a francia forradalomból meríti tárgyát. Tehát bő alkalmat adott France-nak az elmélyedésre. Az aránylag kicsiny terjedelmű regényben elvonul előttünk mindaz, a mi francia forradalomra jellemző. A tragikus hős, az élelmes kalmár, a félisten, a cinikus, a csupa-szív, a csupa-ész-ember, a kegyetlen, vérszomjas némbor, a kicsapongó hetéra a kaleidoszkop alakjainak gyorsasá-

gával merülnek fel és tűnnek el. France a sok nagyszerű történeti munka után is tud a francia forradalomról újat mondani és a mi a fő, le tudja figyelmenket bilincselni. Az egész regény fölött allandó derűként árad el France finom ironiája és diszkrét poézise. Stílusáról, erről a kristálytisza és egyszerűségében annyira művészi stílusról nincs új mondanivaló. Legföljebb Böllöny Györgyöt, a fordítót kell megdicsérnünk, ki vissza tudja adni szépségeit. A könyv kiállítása, mint minden Athenaeum Könyvtár-kötete, nagyon izléeses. Borítólapját Basch Árpád finom illusztrációja díszíti. A kötet ára 1 korona 90 fillér.

* **Lapunk mai számának** hirdetési rovatában közöljük néhai Zsákó Andor údának Hirschberg Albertnek „Czipészüzlet átvétel” című hirdetését, melyre felhívjuk olvasóközönségünk b. figyelmét. — Ajánljuk a törekvő fiatal kezdőt pártfogásra.

* **Rosz benyomást** gyakorolnak a ferdere taposott czipősarkok. — Utasítsa azért czipészét, hogy czipőit azonnal bersonozza, vagyis valódi Berson gummisarkokkal lássa el és ön ezzel eléri, hogy czipői allandóan elegánsan maradnak.

Elismert legjobb gyártmányok

Lingner György
nagyenyedi szövőgyárából
előírt gyári áron kaphatók:

a gyári raktárban Szentkirály-utca 106. sz.,
Ifj. Mészáros János és Társánál Főter
sz. v. Fogyasztási szövetségben.

Köhögés, reketség és hurut
ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefű cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van. Az eredetinek minden darabján rajta van a **Réthy név.**

1 doboz ára 60 fill. Nagy doboz 1 kor.
Mindenképp kapható!

Csak Réthy-félét fogadjanak el!
292 6-6

Egy kettőszáz holdas birtok

uri lakással, parkkal, megvételre keresz-
tetik. — Közvetítők kizárva.

Czím megtudható a kiadóhivatalban.

76 2-6

gummisarok

Tartóssága, ruganyossága, eleganciája utolérhetlen!

*Csak azoknak
a cigarettáiknak,
a kik egészségükre való tekintetből
nem szívnak naponta 1-2 fil-
lérrel többet kiadni:*

Clubspecialité

120 lap 20 fillér
70 " 12 "
1 doboz (100) hüvely 70 "

Aranyos tondóru a hüvelyek
és lapocskák bronz- és szunyog-
nás valamint aszradék-püggővezet-
és kővel nélkül vannak, de minden
lapocskában és hüvelyben benne
van vinyomással a védjegy
"a gyáros aláírása, hódolma"

Főraktár: **CIRNER J. JÓZSEF**
dohány nagy és különlegességi árudájában.
335 9-15

Agybavizelés! Azonnali
megszüntetés!
A kor és nemi adatok közlése ellenében felvilágosítást
ingyen nyújt: **Pfaller Geörg**
Nürnberg, K 175 (Bajorország)

41 8-52

